

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 63-53-53; Fax: (022) 63-53-55

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Тел. (022) 63-53-53; Факс: (022) 63-53-55

No 4-35/14-464

din data 16.03.18

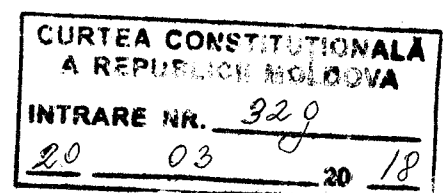
**Curtea Constituțională a RM
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28**

Curtea de Apel Chișinău, vă expediază cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Ivan Surățel la cererea de chemare în judecată depusă de OM „MoldCredit” SRL împotriva Railean Alexandru, Nicorici Railean Ionela, Surățel Ludmila privind evacuarea în cadrul executării dreptului de ipotecă și încasarea cheltuielilor de judecată.

Anexă: dosarul nr. 2a-4160/17 pe 204 file
+CD cu înregistrarea audio a ședințelor de judecată
Copia Încheierii Curții de Apel Chișinău din 14.03.2018
Sesizare privind excepția de neconstituționalitate (15 file)

**Vicepreședintele
Curții de Apel Chișinău**

Nelea Budăi

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (judecător Olga Cernei)
Dosarul nr. 2a-4160/17
02-2a-25696-17112017

ÎNCHEIERE

14 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

În componența:

Președintele completului, judecător	Anatolie Minciuna
Judecători	Victoria Sîrbu și Viorica Mihaila
Grefier	Cristina Bumbac

Examinând în ședința de judecată publică cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Ivan Surățel,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „MoldCredit” SRL împotriva lui Alexandru Railean, Ionela Nicorici-Railean, Ivan Surățel, Ludmila Surățel cu privire la evacuare în cadrul exercitării dreptului de ipotecă și încasarea cheltuielilor de judecată, în ordine de apel,

împotriva hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani din 30 ianuarie 2017, prin care acțiunea a fost admisă integral,

c o n s t a t ă :

La data de 12 decembrie 2016, Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „MoldCredit” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Railean, Ionela Nicorici-Railean, Ivan Surățel, Ludmila Surățel cu privire la evacuarea acestora din imobilul cu nr. cadastral 0100509.049.01.004, situat în mun. Chișinău, str. Liviu Deleanu, 9/5, ap. 4, transmis în posesia reclamantului prin acordul privind executarea benevolă a dreptului de ipotecă nr. 11337 din 11 noiembrie 2016.

Prin hotărârea Judecătoriai Chișinău din 30 ianuarie 2017, s-a admis acțiunea înaintată de Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „MoldCredit” SRL către Railean Alexandru, Nicorici-Railean Ionela, Surățel Ivan, Surățel Ludmila cu privire la evacuare în cadrul exercitării dreptului de ipotecă și încasarea cheltuielilor de judecată.

La data de 06 martie 2017, Ivan Surățel a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2017 a fost restituită cererea de apel ca fiind depusă în afara termenului legal.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 octombrie 2017, s-a menținut încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2017.

La data de 21 august 2017, Ludmila Surățel a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând repunerea apelantei în termenul de declarare a apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu remiterea pricinii la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018, s-a admis cererea Ludmillei Surățel de repunere în termen, s-a repus în termen cererea de apel înaintată de apelanta Ludmila Surățel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 30 ianuarie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderii Mixte Organizația de Microfinanțare „MoldCredit” societate cu răspundere limitată împotriva lui Alexandru Railean, Ionela Nicorici-Railean, Ivan Surățel, Ludmila Surățel cu privire la evacuare în cadrul exercitării dreptului de ipotecă și încasarea cheltuielilor de judecată.

La data de 20 februarie 2018, Ivan Surățel a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 362 alin.(1) și art.236 alin.(6) lit.b) a Codului de procedură civilă, cu expedierea încheierii și sesizării Curții Constituționale și suspendarea procesului în cauza civilă, în ordine de apel la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „MoldCredit” SRL împotriva lui Alexandru Railean, Ionela Nicorici-Railean, Ivan Surățel, Ludmila Surățel cu privire la evacuare în cadrul exercitării dreptului de ipotecă și încasarea cheltuielilor de judecată, până la soluționarea chestiunii cu privire la neconstituționalitatea legii.

În motivarea sesizării a menționat că consideră că dispozițiile normei contestate, potrivit cărora termenul de apel începe a curge din data pronunțării dispozitivului hotărârii este neconstituțională și contravine normelor internaționale pertinente. Or, potrivit art. 110 CPC, termenul de procedură reprezintă intervalul stabilit de Lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte, astfel încât este cert că determinarea debutului curgerii termenului de procedură influențează data la care acesta expiră și, astfel, reprezintă o importanță majoră pentru justițiabili la realizarea dreptului constituțional al acestora de acces la justiție. Relevanță prezintă că potrivit redacției anterioare a art. 362 alin. (1) CPC, termenul de declarare a apelului curgea din data comunicării hotărârii motivate, iar prin modificările operate la art. 362 alin. (1) CPC, începutul curgerii acestuia a fost modificat, fiind dispus că acesta curge din data emiterii hotărârii primei instanțe.

Prin urmare, consideră că formula curentă a art. 362 alin. (1) CPC lezează inadmisibil drepturile părților și participanților în proces, în special a celor care nu au

cunoscut nici despre emiterea hotărârii, nici despre existența pe rolul instanței a cauzei corespunzătoare, în care aceștia au vreo calitate procedurală. Or, aceste persoane, fiind în necunoștință de cauză, omit termenul nominalizat anume pentru acest motiv și sunt nevoiți să solicite repunerea în termenul de atac, deși este indubitabil că necunoașterea despre emiterea hotărârii judecătorești contestate nu poate genera începutul curgerii termenului procedural de atac.

Astfel, persoanele corespunzătoare sunt nevoite să invoce omiterea termenului de apel pentru a putea beneficia de repunere, deși, deoarece aceste părți/participanți nu au cunoscut despre faptul emiterii hotărârii judecătorești, lor nu le poate fi imputată o astfel de omisiune.

Menționează că în consecință, persoanele respective sunt tratate disproporționat și discriminatoriu în raport cu părțile/participanții care au cunoscut despre emiterea hotărârii judecătorești, deoarece persoanele date sunt puse artificial în situația în care li se impută omiterea termenului de atac, deși acestea nici nu cunoșteau despre emiterea unei hotărâri judecătorești pasibile de apel.

Relevă în acest context că, deși art. 236 alin. (4) CPC impune instanței obligația de remitere în adresa părților care nu au participat la emiterea hotărârii instanței de fond dispozitivul acesteia în termen de 5 zile, jurisprudența națională denotă existența unei multitudini de situații în care această obligație nu se execută sau se execută defectuos în contextul în care instanța are la dispoziție un termen de 5 zile pentru remiterea copiei dispozitivului, iar oficiul poștal are la dispoziție, după parvenirea trimerii poștale la oficiul poștal de destinație, 14 zile (potrivit Regulilor privind prestarea serviciilor poștale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1457 din 30 decembrie 2016) pentru înmânarea trimerii destinatarului, astfel încât, chiar în cazul respectării de către instanță a obligației instituite de norma citată mai sus, copia dispozitivului poate fi recepționată de persoana absentă de la pronunțarea acestuia, doar peste 20 de zile, astfel încât la dispoziția acestuia pentru atac rămân doar 10 zile.

Astfel, susține că este cert că persoana respectivă este discriminată în raport cu alte părți/participanți, deoarece beneficiază de un termen redus de atac, în raport cu acestea din urmă, situație inadmisibilă în contextul dispozițiilor constituționale citate supra.

La fel afirmă că o altă situație este cazul în care partea/participantul nu a fost vreodată citat legal despre inițierea unui dosar civil în care are o calitate procedurală, astfel încât aceasta nici nu putea cunoaște despre existența vreunei hotărâri judecătorești ce-i lezează interesele și, astfel, în contextul legislației pertinente, inclusiv a dispozițiilor art. 272 Cod civil, aceasta este pusă artificial în situație apreciată ca omitere a termenului de atac la data luării cunoștinței cu faptul existenței unei hotărâri judecătorești corespunzătoare.

Consideră că dispoziția privind debutul termenului de apel în dependență de pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești este neconstituțională, deoarece, deși Legea stabilește că termenul de procedură curge în privința părții/participantului la proces, aceasta dispune concomitent și începutul curgerii acestuia dintr-un moment ce

poate să nu fie cunoscut acestuia din urmă. În aceeași ordine de idei relevă, cu titlu de analogie, că, deși anterior art. 425 și art. 434 alin. (1) CPC prevedeau că termenul pentru declararea recursului împotriva încheierilor, respectiv, a deciziilor curgea din data emiterii/pronunțării acestora, legiuitorul a întreprins măsuri în vederea modificării normelor indicate și a instituit dispoziții privind începutul curgerii termenului de atac din data aducerii la cunoștință a actului procedural corespunzător, în timp ce în privința hotărârilor judecătorești curgerea termenului a fost determinată de acțiunea instanței, fără a se lua în considerație iminența necunoașterii de către eventualul apelant a emiterii hotărârii judecătorești și, astfel, se admite o încălcare inadmisibilă a regulilor prescripției, în special în situația în care statul nu-și execută obligația de aducere la cunoștință persoanei a survenirii faptului ce determină debutul termenului procedural.

Invocă și faptul că o astfel de dispoziție lasă loc de abuz din partea instanțelor ierarhic superioare, fiind notoriu că în unele cazuri apelanții care nu au participat la pronunțarea dispozitivului hotărârii contestate, sunt repuși în termen pentru acest motiv, iar în alte cazuri similare, instanțele ierarhic superioare invocă necesitatea persoanei de a se interesa de soarta dosarului în care are o calitate procedurală, fără a mai ține cont de dispozițiile art. 236 alin. (4) CPC, situație ce se realizează în beneficiul celeilalte părți, astfel încât se instituie situații în care, chiar dacă hotărârea judecătorească este ilegală și neîntemeiată, aceasta este menținută și face parte din jurisprudență pentru motive formale și ca urmare a aplicării distincte a legislației.

Studiind și analizând materialele cauzei, instanța de apel conchide că, există temei de admitere a cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 362 alin.(1) și art.236 alin. (6) a Codului de procedură civilă, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.12¹ CPC, legiuitorul prevede expres ridicarea excepției de neconstituționalitate, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Prin hotărârea nr.2 din 09.02.2016, Curtea Constituțională a relatat că, Judecătorul ordinar, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau de reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate și a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților

sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate de Curte în prezenta Hotărâre.

La acest capitol, se reține faptul că prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii judecătorești, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții are atît puterea, cît și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

În această ordine de idei, Colegiul civil constată că, obiectul excepției de neconstituționalitate, așa cum a fost formulat de Ivan Surățel este controlul constituționalității sintagmei „de la data pronunțării dispozitivului hotărârii” expusă în art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, nr. 225 din 30 mai 2003, introdusă prin Legea nr. 155 din 05 iulie 2012 și dispozițiile art. 236 alin. (5) lit. b) Cod de procedură civilă, ce prevede că „instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel și Declaraarea neconstituționalității sintagmei „de la data pronunțării dispozitivului hotărârii” expusă în art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, nr. 225 din 30 mai 2003, introdusă prin Legea nr. 155 din 05 iulie 2012 și dispozițiile art. 236 alin. (5) lit. b) Cod de procedură civilă, ce prevede că „instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă participanții la proces în termen de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii depun cerere de apel”.

Totodată instanța de apel reține că, în temeiul art.135 alin.(1) lit. g) din Constituție, art.4 alin.(1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative, ține de competența Curții Constituționale.

Respectiv, sub aspectul întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.2 din 09.02.2016, instanța de apel menționează că normele vizate de către Ivan Surățel, constituie obiect a controlului de constituționalitate, fiind întrunite condițiile indicate în hotărârea Curții Constituționale pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție.

Colegiul remarcă că, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către parte în proces, intimatul Ivan Surățel, iar normele vizate nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

De asemenea, instanța de apel la examinarea cererii lui Ivan Surățel cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 362 alin.(1) și art. 236 alin. (5) lit. b) ale Codului de procedură civilă va reține cauzele Ivaniuc v.România, decizia nr.18624/03 și Pronina v.Ucraina, decizia nr.63566/00 examinate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Din aceste considerente, ținînd cont de faptul că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecării, avînd în vedere că judecătorul nu este în drept să se pronunțe asupra

temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, astfel, instanța de apel, examinând condițiile menționate supra, necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, ajunge la concluzia că, acestea sunt întrunite, din care considerente cererea înaintată de Ivan Surățel urmează a fi admisă.

Totodată, ca rezultat al admiterii demersului privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul consideră necesar de a suspenda procesul civil, or, în baza art.260 alin.(1) lit. e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu prevederile art.12/1, 260, 269-270 CPC, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

dispune:

Se admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Ivan Surățel.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a sintagmei -„de la data pronunțării dispozitivului hotărârii” expusă în art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, nr. 225 din 30 mai 2003, introdusă prin Legea nr. 155 din 05 iulie 2012 și dispozițiile art. 236 alin. (5) lit. b) Cod de procedură civilă, ce prevede că „instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel” , cu expedierea încheierii și sesizării Curții Constituționale.

Se suspendă procesul în cauza civilă în ordine de apel la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „MoldCredit” SRL împotriva lui Alexandru Railean, Ionela Nicorici-Railean, Ivan Surățel, Ludmila Surățel cu privire la evacuare în cadrul exercitării dreptului de ipotecă și încasarea cheltuielilor de judecată, pînă la soluționarea chestiunii cu privire la neconstituționalitatea legii.

Încheierea cu privire la suspendarea procesului poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în curs de 15 zile de la pronunțare.

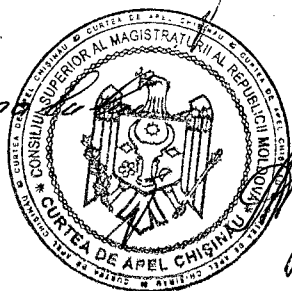
Președintele completului,
Judecător

Judecători:

Anatolie Minciuna

Victoria Sîrbu

Viorica Mihaila

*Corespunde opiniei
Judecător*

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume/Denumire **Surăţel**

2. Prenume **Ivan**

3. Funcţia ---

4. Adresa **MD-2071, mun. Chişinău, str. Liviu Deleanu 9/5, ap. 4**

5. Tel. **+/373/**

10. Fax ---

6. e-mail: ---

II – OBIECTUL SESIZĂRII

7. Obiectul excepției de neconstituționalitate constă în controlul constituționalității sintagmei „de la data pronunțării dispozitivului hotărârii” expusă în art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, nr. 225 din 30 mai 2003, introdusă prin Legea nr. 155 din 05 iulie 2012 și dispozițiile art. 236 alin. (5) lit. b) Cod de procedură civilă, ce prevede că „instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel”.

Excepția de neconstituționalitate a prevederilor enunțate este ridicată în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) al Constituției Republicii Moldova, conform interpretării oferite prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

8. Curtea de Apel Chișinău examinează în ordine de apel cererea apel depusă de Surățul Ludmila împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 30 ianuarie 2017, pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de OM „Moldcredit” SRL către Railean Alexandru, Nicorici-Railean Ionela, Surățul Ivan, Surățul Ludmila privind evacuarea forțată din imobil.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018 Surățul Ludmila a fost repusă în termenul de atac pe motiv că aceasta nu a participat la examinarea cauzei nominalizate și nu a cunoscut despre emiterea hotărârii contestate, deoarece nu a fost vreodată citată la locul său de domiciliu.

Anterior, în aceeași cauză a fost restituit de către instanța de apel ca fiind tardiv recursul depus de subsemnat, încheierea corespunzătoare fiind menținută de instanța supremă.

Totodată, deoarece încheierea instanței de apel din 24 ianuarie 2018 poate fi atacată cu recurs și, astfel, eventual casată de instanța supremă, consider că în speță urmează a fi ridicată excepția de neconstituționalitate în vedere verificării corespunderii normelor constituționale a dispoziției legale privind începutul curgerii termenului de declarare a apelului împotriva hotărârii instanței de fond de la data pronunțării acesteia.

I. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. *CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA*, adoptată la 29 iulie 1994

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.*

(2) *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne,*

prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. **CONVENȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE**, încheiată la Roma la 04 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997.

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor

drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în 10 11 măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Articolul 14

Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

3. CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ, nr. 225 din 30 mai 2003

Articolul 26.

Contradictorialitatea și egalitatea părților în drepturile procedurale

(1) Procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

(4) Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Articolul 110.

Termenul de procedură

Termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Articolul 111.

Calcularea termenului de procedură

(1) Actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care

nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

(2) Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade.

(3) Termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Articolul 113.

Efectele neîndeplinirii în termen a actului de procedură

(1) Dreptul de a efectua actul de procedură încetează o dată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța judecătorească (judecător).

(2) Cererile și documentele depuse după expirarea termenului de procedură nu degrevează de îndeplinirea obligației procedurale.

Articolul 116.

Repunerea în termen

(1) Persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

(2) Cererea de repunere în termen se depune la instanța judecătorească care efectuează actul de procedură și se examinează în ședință de judecată. Participanților la proces li se comunică locul, data și ora ședinței. Neprezentarea lor însă nu împiedică soluționarea repunerii în termen.

(3) La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

(4) Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

(5) Încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea de repunere în termen poate fi atacată cu recurs. Încheierea prin care s-a făcut repunerea în termen nu se supune recursului.

Articolul 236.

Deliberarea și adoptarea hotărârii

(4) Participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărârii primesc copia hotărârii în decurs de 5 zile.

Articolul 425

Termenul de declarare a recursului împotriva încheierii

Termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Articolul 434.

Termenul de declarare a recursului

(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

9. NORMA CE INCLUDE SINTAGMA SUPUSĂ CONTROLULUI CONSTITUȚIONALITĂȚII:

Articolul 362.

Termenul de declarare a apelului

(1) Termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 236.

Deliberarea și adoptarea hotărârii

(5) Instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă:

b) participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel.

Consider că dispozițiile normei contestate, potrivit cărora termenul de apel începe a curge din data pronunțării dispozitivului hotărârii este anticonstituțională și contravine normelor internaționale pertinente.

Or, potrivit art. 110 CPC, termenul de procedură reprezintă intervalul stabilit de Lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte, astfel încât este cert că determinarea debutului curgerii termenului de procedură influențează data la care acesta expiră și, astfel, reprezintă o importanță majoră pentru justițiabili la realizarea dreptului constituțional al acestora de acces la justiție.

Relevantă prezintă că potrivit redacției anterioare a art. 362 alin. (1) CPC, termenul de declarare a apelului curgea din data comunicării hotărârii motivate, iar prin modificările operate la art. 362 alin. (1) CPC, începutul curgerii acestuia a fost modificat, fiind dispus că acesta curge din data emiterii hotărârii primei instanțe.

Prin urmare, este cert că formula curentă a art. 362 alin. (1) CPC lezează inadmisibil drepturile părților și participanților în proces, în special a celor care nu au cunoscut nici despre emiterea hotărârii, nici despre existența pe rolul instanței a cauzei corespunzătoare, în care aceștia au vreo calitate procedurală.

Or, aceste persoane, fiind în necunoștință de cauză, omit termenul nominalizat anume pentru acest motiv și sunt nevoiți să solicite repunerea în termenul de atac, deși este indubitabil că necunoașterea despre emiterea hotărârii judecătorești contestate nu poate

genera începutul curgerii termenului procedural de atac.

Astfel, persoanele corespunzătoare sunt nevoite să invoce omiterea termenului de apel pentru a putea beneficia de repunere, deși, deoarece aceste părți/participanți nu au cunoscut despre faptul emiterii hotărârii judecătorești, lor nu le poate fi imputată o astfel de omisiune.

În consecință, persoanele respective sunt tratate disproporționat și discriminatoriu în raport cu părțile/participanții care au cunoscut despre emiterea hotărârii judecătorești, deoarece persoanele date sunt puse artificial în situația în care li se impută omiterea termenului de atac, deși acestea nici nu cunoșteau despre emiterea unei hotărâri judecătorești pasibile de apel.

Relevăm în acest context că, deși art. 236 alin. (4) CPC impune instanței obligația de remitere în adresa părților care nu au participat la emiterea hotărârii instanței de fond dispozitivul acesteia în termen de 5 zile, jurisprudența națională denotă existența unei multitudini de situații în care această obligație nu se execută sau se execută defectuos în contextul în care instanța are la dispoziție un termen de 5 zile pentru remiterea copiei dispozitivului, iar oficiul poștal are la dispoziție, după parvenirea trimiterii poștale la oficiul poștal de destinație, 14 zile (potrivit Regulilor privind prestarea serviciilor poștale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1457 din 30 decembrie 2016) pentru înmânarea trimiterii destinatarului, astfel încât, chiar în cazul respectării de către instanță a obligației instituite de norma citată mai sus, copia dispozitivului poate fi recepționată de persoana absentă de la pronunțarea acestuia, doar peste 20 de zile, astfel încât la dispoziția acestuia pentru atac rămân doar 10 zile.

Astfel, este cert că persoana respectivă este discriminată în raport cu alte părți/participanți, deoarece beneficiază de un termen redus de atac, în raport cu acestea din urmă, situație inadmisibilă în contextul dispozițiilor constituționale citate supra.

O altă situație este cazul în care partea/participantul nu a fost vreodată citat legal despre inițierea unui dosar civil în care are o calitate procedurală, astfel încât aceasta nici nu putea cunoaște despre existența vreunei hotărâri judecătorești ce-i lezează interesele și, astfel, în contextul legislației pertinente, inclusiv a dispozițiilor art. 272 Cod civil, aceasta este pusă artificial în situație apreciată ca omitere a termenul de atac la data luării cunoștinței cu faptul existenței unei hotărâri judecătorești corespunzătoare.

Din motivele expuse considerăm că dispoziția privind debutul termenului de apel în dependență de pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești este anticonstituțională, deoarece, deși Legea stabilește că termenul de procedură curge în privința părții/participantului la proces, aceasta dispune concomitent și începutul curgerii acestuia dintr-un moment ce poate să nu fie cunoscut acestuia din urmă.

În aceeași ordine de idei relevăm, cu titlu de analogie, că, deși anterior art. 425 și art. 434 alin. (1) CPC prevedeau că termenul pentru declararea recursului împotriva încheierilor, respectiv, a deciziilor curgea din data emiterii/pronunțării acestora, legiuitorul a întreprins măsuri în vederea modificării normelor indicate și a instituit dispoziții privind începutul curgerii termenului de atac din data aducerii la cunoștință a actului procedural corespunzător, în timp ce în privința hotărârilor judecătorești curgerea termenului a fost determinată de acțiunea instanței, fără a se lua în considerație iminența necunoașterii de către eventualul apelant a emiterii hotărârii judecătorești și, astfel, se admite o încălcare

inadmisibilă a regulilor prescripției, în special în situația în care statul nu-și execută obligația de aducere la cunoștința persoanei a survenirii faptului ce determină debutul termenului procedural.

Considerăm că prezintă importanță în cazul dat că constatarea tardivității constituie o sancțiune procedurală, iar în cazul dat această sancțiune este aplicată și față de persoanele care nu au cunoscu și care nici nu au putu cunoaște despre începutul curgerii termenului instituit în beneficiul său pentru contestarea cu apel a unei hotărâri judecătorești, astfel încât sancțiunea respectivă este aplicată eronat în privința acestor persoane, la fel cum este aplicată eronat și operațiunea de repunere a persoanei în termenul de atac, deși în lipsă de cunoștință despre existența acestui drept, persoana respectivă nici nu cunoștea despre începutul curgerii termenului în privința sa, situație ce constituie o limitare în drepturi, nejustificată în nici un mod, ce dezavantajează eventualul apelant.

Mai mult decât atât, o astfel de dispoziție lasă loc de abuz din partea instanțelor ierarhic superioare, fiind notoriu că în unele cazuri apelanții care nu au participat la pronunțarea dispozitivului hotărârii contestate, sunt repuși în termen pentru acest motiv, iar în alte cazuri similare, instanțele ierarhic superioare invocă necesitatea persoanei de a se interesa de soarta dosarului în care are o calitate procedurală, fără a mai ține cont de dispozițiile art. 236 alin. (4) CPC, situație ce se realizează în beneficiul celeilalte părți, astfel încât se instituie situații în care, chiar dacă hotărârea judecătorească este ilegală și neîntemeiată, aceasta este menținută și face parte din jurisprudență pentru motive formale și ca urmare a aplicării distincte a legislației.

Astfel, prin dispozițiile contestate este încălcat principiul simetriei în posibilitatea exercitării căilor ordinare de atac, încălcare realizată în procedura civilă doar în privința căii apelului (în celelalte căi ordinare și extraordinare de atac termenii procedurali curgând din data aducerii la cunoștință a actului judecătorec contestat), astfel încât exercitarea acestei căi de atac devine iluzorie, permițând posibilitatea admiterii unor arbitrării și speculații, constituind un impediment formal pentru stabilirea adevărului.

Or, din noțiunea generală a termenului de procedură reiese că acesta reprezintă o perioadă de timp oferită justițiabilului pentru a-și realiza un drept, în cazul dat dreptul de atac cu apel, de care acesta nu poate beneficia deplin în cazul în care nu cunoaște despre emiterea hotărârii, astfel încât se realizează o limitare disproporționată și discriminatorie a posibilității exercitării acestui drept, deși obligația pozitivă a statului este, potrivit art. 6 par. 1) al CEDO, de a oferi suficiente garanții justițiabilului că acesta își va putea realiza eficient drepturile, inclusiv axându-se pe principiul egalității.

La fel, potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române (în redacția anului 2009), noțiunea de prescripție este interpretată ca fiind *stingere a unui drept la acțiune sau la executarea unei hotărâri prin neexercitarea lui în termenul prevăzut de lege sau dobândirea dreptului de proprietate asupra unui lucru prin posesia lui cu bună-credință un anumit timp*, astfel încât și prin prisma etimologiei noțiunii de prescripție se confirmă că aceasta este legată nemijlocit de voința persoanei, iar formula normelor a căror verificare se solicită exclude acest aspect în formula de calcul a curgerii termenului procedural și, în acest mod, curgerea termenului dat nu mai este legată de voința justițiabilului, ci este pusă la discreția unei autorități a statului, căreia i se oferă o marjă considerabilă de interpretare.

În această ordine de idei relevăm că potrivit art. art. 72-74 ale Constituției Republicii Moldova și art. 6 par. 1) al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, interpretat prin prisma jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului (cauzele *Sunday Times c. Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, 1979, *Rekvényi c. Ungariei*, 1999, *Rotaru c. României*, 2000, *Damman c. Elveției*, 2005, *Facini Dori v Recre*, 199421, *Foto-Frost v Hauptzollant Lübeck-Ost*, 1987), Legea trebuie să asigure în măsură suficientă accesibilitatea și previzibilitatea și să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă, respectiv să fie definită suficient, încât să asigure posibilitatea aplicării reale a acesteia doar în scopul în care a fost instituită, fără posibilitate de extindere nelimitată asupra unor situații în privința cărora nu se urmărește aplicarea acesteia sau aplicabilitatea este excesivă și neoportună.

Totodată, jurisprudența CtEDO prevede că principiul preeminenței dreptului constituie și una din exigențele unui proces echitabil în sensul art. 6 par. 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (cauza *Roșca c. Moldovei*, 2005).

Inserat în preambulul Convenției Europene a Drepturilor Omului și Statutul Consiliului Europei principiul indicat constituie în același timp un important impuls la adoptarea Convenției (cauza *Golder c. Regatului Unit al Mării Britanii*, 1975), cât și parte integrantă a acesteia în conformitate cu prevederile art. 31 alin. (2) al Convenției de la Viena.

Astfel, potrivit jurisprudenței CtEDO, orice limitare a drepturilor persoanei trebuie să corespundă regulii triplului test, ce implică trei elemente constitutive în privința măsurii limitative, și anume cerințe ca măsura corespunzătoare:

- să fie prevăzută de Lege;
- să urmărească un scop legal; și
- să fie necesară într-o societate democratică.

Prin prisma acestor cerințe conchidem că deoarece statul are obligația de a asigura nu doar o bună administrare a justiției, ci și realizarea eficientă a drepturilor justițiabililor, limitarea acestuia din urmă nu corespunde criteriilor sus-indicate și, în contextul în care pentru recurs termenul de procedură curge din data aducerii la cunoștință a actului procedural corespunzător, aplicarea în alt mod dispozițiilor legal procedurale la determinarea curgerii termenului de apel este ilicită.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

10. a. Controlul constituționalității sintagmei „*de la data pronunțării dispozitivului hotărârii*” expusă în art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, nr. 225 din 30 mai 2003, introdusă prin Legea nr. 155 din 05 iulie 2012 și dispozițiile art. 236 alin. (5) lit. b) Cod de procedură civilă, ce prevede că „*instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel*”.
- b. Declararea neconstituționalității sintagmei „*de la data pronunțării dispozitivului hotărârii*” expusă în art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, nr. 225 din 30 mai 2003, introdusă prin Legea nr. 155 din 05 iulie 2012 și dispozițiile art. 236 alin. (5) lit. b) Cod de procedură civilă, ce prevede că „*instanța de judecată va întocmi*”.

hotărârea integrală dacă participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel”.

VI – LISTA DOCUMENTELOR

11. a. copia prezentei sesizări;

b. Extrasul deciziei Curții Supreme de Justiție din 04 octombrie 2017.

VII - DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

12. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul

Chippale

Data

20.02.2018

Semnătura

[Semnătură]